

Wosik, Henryk

Polityka finansowa miast - obowiązuje gospodarność i oszczędność

Notatki Płockie 16/2-61, 16-18

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Polityka finansowa miast — obowiązuje gospodarność i oszczędność

Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza kraju nakłada na miasta i osiedla konieczność wzmoczenia wysiłków w kierunku jak najbardziej intensywnego wykorzystania źródeł dochodowych i budżetów oraz ważnego i oszczędnego podziału i zużywania dochodów, gromadzonych na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb. Uprzywilejowane winny być te kierunki, które przyniosą osiągnięcie ponadplanowych dochodów, poprawią stopień zaopatrzenia ludności, zwłaszcza w artykuły pierwszej potrzeby, a także polepszą i rozszerzą usługi bytowe i socjalne oraz stworzą właściwe warunki pracy w poszczególnych zakładach produkcyjnych i usługowych.

Szczególną uwagę trzeba zwrócić w naszym województwie na gospodarkę finansową miast nie stanowiących powiatów. W tym celu niezbędne jest zapoznanie się z realizacją ich dochodów i wydatków w okresie lat 1968—1970, co ilustruje poniższe zestawienie:

Rok	Dochody	Wydatki
	w t y s.	z ł
1968	642 617	604 570
1969	684 338	655 414
1970	698 444	684 256
Plan 1971 r.	673 958	673 958

Z przedstawionych danych wynika wzrost realizacji w roku 1970, w stosunku do r. 1968, a więc na przestrzeni 2 lat — dochodów o 8,7% i wydatków o 13,2%.

Plan na 1971 r. nie obejmuje kredytów dodatkowych, wprowadzanych corocznie w trybie wykonywania budżetu zarówno z budżetu centralnego, jak i środków z budżetów terenowych wyższego szczebla i z tej przyczyny jest niższy od wykonania za 1970 r.

Należy podkreślić, że do budżetów województw będą jeszcze wprowadzone korekty, wynikające z aktów prawnych wydanych po 1 lipca 1970 r., a nie uwzględnione w uchwalonych budżetach oraz dodatkowe kredyty w związku z ostatnio podjętymi decyzjami władz centralnych. Należy zatem spodziewać się pewnych zmian również w budżetach miast i osiedli. Korekty te jednak będą odnosiły się nie tylko do zwiększeń lub ograniczeń wydatków na określone cele, ale także do jak najbardziej mobilizującego ustawienia dochodów budżetu, a więc z uwzględnieniem wzrostu wydajności pracy załóg terenowych zakładów pracy oraz pełnego zaktywizowania wszystkich źródeł dochodów.

Rok 1970 był wprawdzie dla budżetów terenowych trudny z ekonomicznego punktu widzenia, mimo to jednak niemal wszystkie miasta osiągnęły w ostatecznym wyniku nadwyżki na łączną kwotę 35 195 tys. zł. Niedoborami zamknęły 3 miasta na łączną kwotę 2 878 tys. zł. Nadwyżki te stwarzają warunki do spłaty wszelkich zobowiązań, obciążających budżet miasta oraz dodatkowego pokrycia pilnych potrzeb. Należy jednak, z uwagi na szczególną aktualnie sytuację ekonomiczną, **ograniczyć uchwalenie dodatkowych kredytów** z tych nadwyżek do wyjątkowych wypadków, o charakterze awaryjnym.

Dochody miast są osiągnane od rozliczających się z ich budżetami przedsiębiorstw, z wpływów podatkowych do gospodarki uspołecznionej, nie uspołecznionej i od ludności, z dochodów za usługi jednostek budżetowych, z tytułu opłat administracyjnych. Część tych dochodów stanowią również dotacje wyrównawcze. W odniesieniu do dochodów podatkowych należy podkreślić że **stany zaległości utrzymują się na zbyt wysokim poziomie**, wyrażającym się na koniec roku 1970 kwotą blisko 12 mln zł.

Rozliczając się z miastami, przedsiębiorstwa MHD wykonały łącznie plan zysków na kwotę 47 044 tys. zł, przekraczając plan w tym zakresie o 1,3%. Mimo ogólnie dodatniego wyniku, 6 spośród 15 przedsiębiorstw osiągnęło zyski znacznie poniżej planu, w granicach 80,6% do 90,8%. Rozliczając się z miastami przedsiębiorstwa remontowo-budowlane wykonały plan zysku na kwotę 2 274 tys. zł, to jest zaledwie w 63,2%, przy czym z 11 przedsiębiorstw planowo-rentownych jedno (w Piasecznie) poniosło wysoką stratę na 1 460 tys. zł. Miejskie Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej osiągnęły łącznie zysk w rozmiarach 104,2%, tj. w kwocie 13 269 tys. zł. Zysk ten mógłby być znacznie wyższy, gdyby nie pozaplanowe straty sześciu, z liczby 39 przedsiębiorstw, na kwotę 1 150 tys. zł. Również 3 przedsiębiorstwa gospodarki mieszkaniowej (spośród 13) poniosło nieplanowane straty na łączną kwotę 772 tys. zł.

Stan ten zobowiązuje wszystkie prezydya miejskich rad narodowych do **bardziej wnikliwej kontroli i oceny działalności przedsiębiorstw handlowych i komunalnych** w ogóle, a w szczególności tych, które pogarszają wyniki założone w swoich planach ekonomiczno-finansowych.

Wydatki roku 1970 wykonano w kwocie 684 256 tys. zł, to jest w 98,6% skorygowanego planu, a w tym:

- wydatki inwestycyjne 10 169 tys. zł — 99,9%
- wydatki na kapitalne remonty 168 798 tys. zł — 99,0%
- wydatki bieżące 505 289 tys. zł — 98,4%

Wykonanie wydatków w/g grup gospodarczych w 1970 r. ukształtowało się w stosunku do planu następująco:

- na gospodarkę narodową 95,9%
- na urządzenia socjalno-kulturalne 98,1%
- na administrację 97,6%

Prezydya miejskich rad narodowych realizują swą działalność nie tylko poprzez budżet i działalność przedsiębiorstw, lecz także w formie gospodarki pozabudżetowej, na której wyniki winny również zwracać uwagę. Chodzi o to, aby w miarę możliwości **rozszerzać i ulepszać** świadczone przez zakłady budżetowe usługi i aby z możliwie najbardziej efektywnym dla miasta pożytkiem wykorzystywać inne środki pozabudżetowe, występujące w miastach w formie niektórych środków specjalnych i fundusów.

W odniesieniu do takich zakładów, jak zakłady gospodarki mieszkaniowej, zakłady gospodarki komunalnej i przedszkola miejskie, należy dopilnować, aby z jednej strony korzystający nie mieli powodów do narzekania na niedbałość lub nierzetelność w usługach z drugiej zaś, aby należne zakładowi opłaty były ustalane we właściwej, zgodnej z przepisami wysokości i we właściwych terminach pobierane. Dopuszczanie do narastania zaległości jest często

równoznaczne z utratą możliwości późniejszego ich wyegzekwowania.

Z innych źródeł pozabudżetowych szczególnie ważny dla gospodarki miast jest **fundusz miejski**, którego dochody i wydatki w latach 1969, 1970 i w planie na rok 1971 przedstawiają się następująco:

Rok	Dochody (z saldem początko- wym)	Wydatki	Saldo na koniec ro- ku
	w tys. zł		
1969	62 768	42 021	20 747
1970	89 432	65 533	23 899
Plan 1971 r.	71 748	68 748	3 000

Fundusz miejski posiadały w 1969 roku 54 miasta, a od 1970 roku 59 miast. Realizacja zadań miast z tych środków stale więc wzrasta. Ważne jest, aby **dopilnować właściwego ukierunkowania wydatków funduszu na cele gospodarcze i na rozwój usług dla ludności**, z uwzględnieniem decyzji Prezydium WRN, zobowiązującej do przeznaczania co najmniej 50% funduszu miejskiego na inwestycje komunalne, lub też na organizowanie warsztatów pracy w ramach drobnej produkcji usług dla ludności.

Podsumowując poruszone zagadnienia budżetowe i nawiązując do konieczności podniesienia poziomu gospodarczego miast, można w ogólnych zarysach określić zadania miejskich rad narodowych na rok 1971 w zakresie gromadzenia środków finansowych oraz prawidłowego ich wykorzystania, jak następuje:

1) dopilnowanie pełności opodatkowania, szczególnie w zakresie podatku od nieruchomości oraz energicznego działania w kierunku likwidacji zaległości podatkowych oraz pełnej i bieżącej windykacji należności na rzecz jednostek i zakładów budżetowych od osób korzystających z ich usług; w tym celu należy opracować szczegółowe programy działania, idące w kierunku niedopuszczania do powstawania nowych zaległości oraz stopniowej likwidacji dotychczasowych,

2) przeanalizowanie kolejno działalności rozliczających się z budżetem miasta przedsiębiorstw i uzgodnienie z załogami tych przedsiębiorstw kierunków działania, zmierzających do radykalnej poprawy przedsiębiorstw źle pracujących i nie efektywnych.

3) podjęcie decyzji w kierunku rozszerzenia takiej działalności gospodarczej, która polepszy usługi dla ludności i zaopatrzenie miejskiego rynku, a także przyniesie na rzecz miasta ponadplanowe dochody,

4) zwrócenie uwagi na prawidłowe wykorzystywanie wszystkich środków pozabudżetowych jak opłat za czynsze, remonty lokatorskie i inne usługi, fundusz dobrowolnych świadczeń społecznych i ewentualnie innych, a szczególnie funduszu miejskiego,

5) dopilnowanie oszczędnej gospodarki środkami budżetowymi i pozabudżetowymi w zakresie wydatków materiałowych i inwentarzowych, ścisłe przestrzeganie zakazu zakupu mebli i urządzeń biurowych, nie dopuszczenie do marnotrawstwa w odniesieniu do materiałów, surowców, inwentarza itp., dokładne ewidencjonowanie wszelkich wartości majątkowych oraz ich właściwe przechowywanie, a także zabezpieczenie prawidłowej gospodarki funduszem płac,

6) stworzenie warunków do uzyskiwania nowych źródeł dochodów przez tworzenie nowych, drobnych zakładów produkcyjnych, działających na rzecz realizacji zadań gospodarczych miast lub produkcyjnych i usługowych dla zaspokojenia potrzeb ludności; szczególnie doty-

czy to produkowania różnych, drobnych przedmiotów gospodarczych, co do których zapotrzebowanie miejscowej ludności nie jest dotychczas dostatecznie zaspokajane,

7) w celu realizacji rozwoju zadań gospodarczych miast — gromadzenie i angażowanie, łącznie z funduszem miejskim, środków społecznych, w tym funduszu dobrowolnych świadczeń społecznych, jak czyny społeczne, środki z wolnych nadwyżek spółdzielczości itp.

Realizacja tych zadań wymaga, oprócz szerszej i bardziej wnikliwej pracy służby finansowej i gospodarki komunalnej, także zwiększonej inicjatywy aktywu społecznego miast, a przede wszystkim zainteresowanych komisji rad i radnych.

